

Enige gegevens betreffende Brandganzen

In de uiterste N.O.-hoek van Friesland ligt het dorp Anjum. Ten noorden van dit dorp vinden we de polder de Band. Dit laatstgenoemde gebied heeft vooral betekenis gekregen door het soms in grote aantallen voorkomen van de Brandgans (*Branta leucopsis*). Het is een verheugend verschijnsel dat het Waterschap Anjumer en Lioessenser Kolken in overleg met de provinciale natuurbeschermingsvereniging It Fryske Gea heeft besloten geen jacht in dit gebied toe te staan, opdat de ganzen er een rustige pleisterplaats zullen vinden. Ook buitendijks is het rustig; alleen wordt er in de week gewerkt, zowel op het bouwland, waaruit dit gebied grotendeels bestaat, als buitendijks op de slikken.

Mede naar aanleiding van een artikel van de heer G. Middelma (Natura, februari 1956) en een aanvulling hierop van de heer D. Toornstra (Natura, september 1956) willen we in deze bijdrage enige waarnemingen vermelden, welke door ons einde 1955 en begin 1956 aldaar zijn verricht. Deze waarnemingen zijn alle in samenwerking met de heer L. Zijlstra te Leeuwarden gedaan, die ons tevens nog enige aanvullende gegevens verstrekte, waarvoor onze hartelijke dank. Ook de bewaker, de heer M. Hoekstra te Anjum, stond ons enige notities ter publikatie af, waarvoor eveneens onze dank.

Omstreeks het eind van de maand oktober komen de brandganzen naar de Band en houden zich dan niet alleen buitendijks op, maar ook op de bouwlanden. Reeds van verre hoort men de ganzen, wier geluid aan dat van keffende schippershondjes doet denken. Ook zonder kijker zijn ze waar te nemen en kan men hun gedragingen rustig bestuderen. Naarmate de maand verder gaat, komen er steeds meer brandganzen en zo schatten we op de eerste Kerstdag van het vorige jaar het aantal op circa vier à vijfduizend exemplaren; op 15 januari waren er eveneens nog zoveel brandganzen. Sommige van deze ganzen waren tot op ruim vijf en twintig meter zonder kijker te benaderen. Volgens de heer Hoekstra trekken de vogels zich overdag weinig aan van de werkzaamheden en gaan rustig met voedsel zoeken door. Tegen de avond vertrekken de ganzen naar de nabijgelegen kolken. Tijdens de vorstperiode in januari en februari hadden de vogels het gebied verlaten en hielden zich waarschijnlijk in de Zeeuwse schorren op. Misschien kan een Zeeuwse waarnemer ons hierover inlichten.

Na de vorstperiode waren er op 10 maart 1956 nog ± 1000 exemplaren. Het aantal nam daarna evenwel geleidelijk af en zo namen we op de eerste Paasdag van dit jaar geen brandganzen meer waar.

Uit bovenstaande gegevens blijkt wel met welk een belangrijke pleisterplaats we hier te doen hebben. Helaas dreigen ook hier donkere wolken. Uit publikaties betreffende de jongste plannen van de inpoldering van de Lauwerszee blijkt dat de afsluitdijk hoger zal worden aangelegd dan oorspronkelijk het plan was. In de omgeving hiervan denkt men dan een militair oefenterrein aan te leggen. Een en ander zal zeer stellig tot gevolg hebben dat de ganzen en andere doortrekkende vogelsoorten de Band en omgeving op hun reis zullen mijden en zuidwaarts gaan. Ook in Zeeland komt dit probleem van plaatsgebrek voor pleisterend waterwild en we willen ook voor het toekomstige lot van de Lauwerszee de uitspraak van

dr. M. F. Mörzer Bruijns in overweging geven, wanneer hij ten opzichte van de eenden en ganzenpopulaties in de Zeeuwse en Zuidhollandse wateren opmerkt: „Het verloren gaan van enkele van de belangrijkste pleisterplaatsen zou verstrekkende gevolgen kunnen hebben voor de wereldpopulaties van enkele van deze soorten. Nederland ontvangt namelijk door zijn aard en ligging relatief zeer hoge percentages van de waterwildpopulaties uit N.W. Europa. Wij hebben hier dus een extra grote verantwoordelijkheid, aangezien ook anderen van ons afhankelijk zijn”. (Citaat uit: Verlies en winst aan natuurbezit bij afsluiting der zeegaten, in Delta-plannen, blz. 21).

Nieuws van de wetenschappelijke mededelingen en de bibliotheek

In november j.l. verscheen de Wetenschappelijke Mededeling no. 19 „*Wormen. I Algemeen overzicht*”. Nu ik dit typ — 14 december — zijn reeds 170 exemplaren door het Bureau afgeleverd. Daar pas na het verschijnen van het decembernummer van *Natura* de „losse” verkoop begint (dan pas horen de niet-abonné's dat de Mededeling verkrijgbaar is), hopen we op een stroom bestellingen.

Op de vergadering van het dagelijks bestuur, op 8 december j.l. gehouden, is besloten in 1957 de volgende Wet. Med. uit te geven:

Oerdieren-Protozoa. I Suctorioria, door Richard M. H. Oppenheim, bewerkt door mej. Dr. A. G. Vorstman.

De Nederlandse schildluizen (Coccidae), door Dr. A. Reyne,
Korte inleiding tot de floristiek der vaatplanten in het algemeen en van het gebied om Groningen in het bijzonder, door E. W. Clason,

De Nederlandse langpootmuggen (Tipuliden), door Br. Theowald,

De zoetwatervissen van ons land, door Jos Ruting.

De copie van deze Mededelingen is reeds geheel gereed.

Het nummer „*Suctorioria*” wordt een bijzondere uitgave. De tekeningen — alle vervaardigd door de microscoop — zijn hoofdzaak; de tekst dient slechts om de tekeningen te verklaren. Daar dit nummer zeer ruim geïllustreerd zal zijn, zou de uitgave voor onze serie te duur worden. Gelukkig heeft de Ned. Hydrobiologische Vereniging financiële steun verleend, waardoor de prijs van dit nummer niet hoger zal worden dan gebruikelijk. Op het ogenblik wordt de laatste hand gelegd aan de opmaak. De mogelijkheid is er, dat, als U dit leest, dit nummer, no. 21, reeds op het Bureau te koop is.

Nog iets over de Bibliotheek:

Flora en Fauna I is geheel uitverkocht. Een herdruk zal alleen mogelijk zijn als vele bestellingen zijn binnengekomen.

De tweede revisie van het *Gallenboek* wordt thans op eventuele fouten gecontroleerd. Er is een mooie band voor ontworpen. Het boek zal spoedig verkrijgbaar zijn. De prijs wordt in de boekhandel f 7,50 en voor onze leden, indien bij het Bureau besteld, f 5,90. Twee bestellingen zijn reeds binnen. Wie volgt?

G. Houtman

Boekbespreking:

VOGELS IN KLEUREN, door dr. W. P. Postma en H. Kleijn. No. 1 van Meulenhoff's Natuurgidsen. Geb. f 5,90.

Het aantal populaire boekjes over vogels groeit met de dag.

„Vogels in kleuren” geeft ons een gekleurde afbeelding van de meeste Nederlandse vogels en enkele Skandinaafse (die men er beter uit had kunnen laten). Niet afgebeeld zijn b.v. de Tortelduif en de Turkse tortel. De plaatjes zijn over het algemeen redelijk, een aantal is minder geslaagd doordat de kleuren door elkaar lopen. Het boekje begint met een zeer eenvoudige determinatietabel. Men vraagt zich af, of de beginnende vogelman hier iets aan heeft. Dan volgen enkele vliegbeelden van eenden en van roofvogels. Deze vliegbeelden, hoewel een beetje donker uitgevallen, geven toch een aardige indruk van de vogel in de vlucht. Daarna volgen ruim 50 gekleurde platen en tot slot een korte tekst.